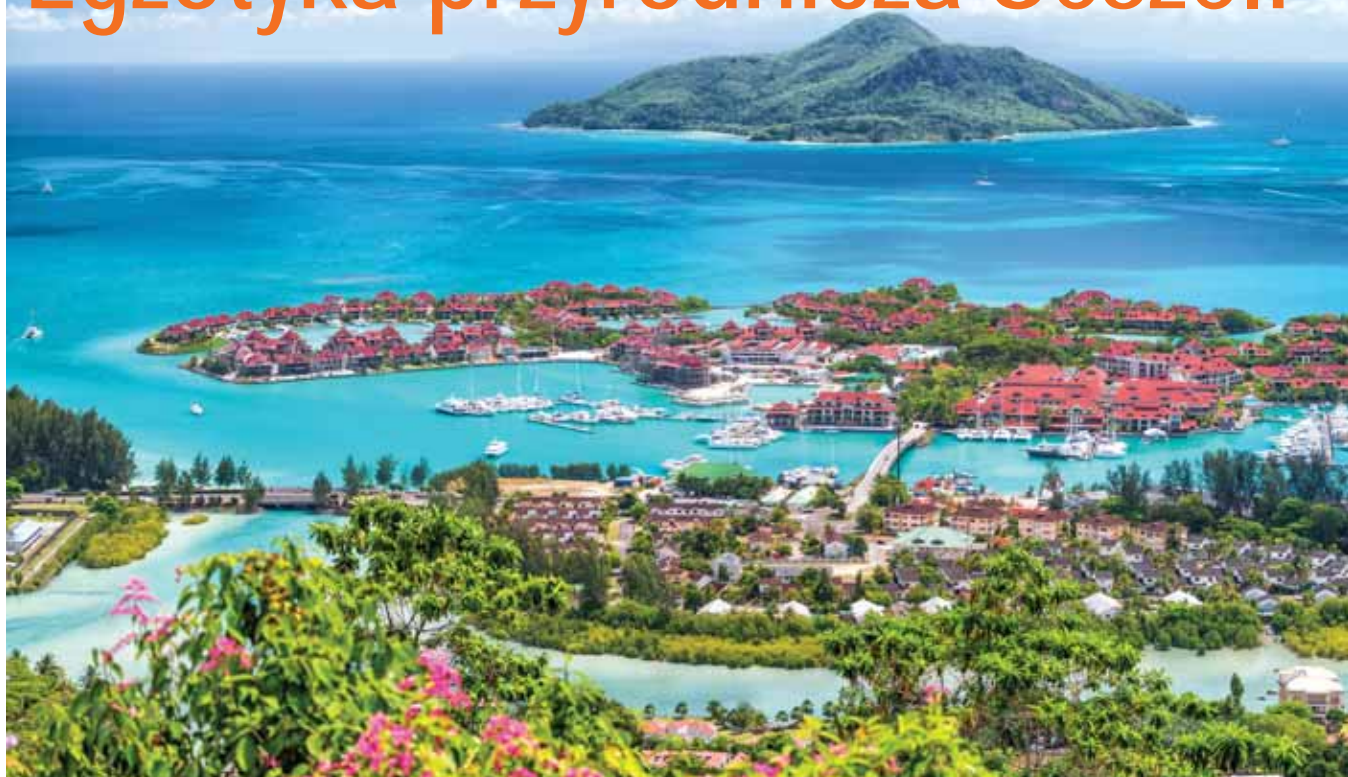

Egzotyka przyrodnicza Seszeli

Widok panoramiczny z wyspy Praslin na sąsiednie wysepki

Podstawą gospodarki Seszeli jest turystyka. Wyspy zamieszkują głównie Kreole. 83% ludności kraju to katolicy. W kulturze wysp widoczne są ślady przeszłości historycznej kraju – wpływy arabskie, europejskie – francuskie, brytyjskie. Seszele uzyskały niepodległość w 1976 roku.

Elżbieta Pryłowska-Nowak

Ośrodek Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów,
Warszawa

Seszele są państwem, który obejmuje 115 wysp położonych w zachodniej części Oceanu Indyjskiego. W sąsiedztwie archipelagu położony jest kontynent afrykański (w odległości około 1500-1700 kilometrów). Najbliżej położone są: w kierunku północno-wschodnim – Malediwy, w kierunku południowym – Mauritius i Reunion (departament zamorski Francji), w kierunku południowo-zachodnim – Komory.

Archipelag wysp Republiki Seszeli leży na półkuli południowej i wschodniej. Położenie wyspiarskie i szerokość geograficzna (skrajne punkty: północny 4°11'S, południowy 4°49'S) warunkują występowanie klimatu równikowego

wybitnie wilgotnego morskiego. Roczne temperatury kształtują się na poziomie od 25°C do 30°C, amplitudy temperatur są niewielkie. W najchłodniejszych miesiącach (lipiec, sierpień) temperatura spada do 21°C. Najcieplejsze miesiące to marzec i kwiecień z temperaturą około 31°C. Na terenach położonych powyżej poziomu morza temperatury są niższe średnio o średnio 3-4°C, w porównaniu z terenami przybrzeżnymi. Amplitudy dobowe na wysokości 600-900 m n.p.m. są wysokie, temperatury w nocy spadają nawet do około 15°C. Na wyspach nie obserwuje się wyraźnej pory suchej. Opady są równomiernie rozłożone w ciągu roku. Średnia ich wartość wynosi około 2000 mm, w górach – 2500 mm.

Na Seszelach występuje zjawisko pływów morskich, które mają charakter półdobowy. Różnica czasowa między wysoką i niską wodą wynosi

około 6 godzin. Wartość skoku pływu waha się między 1,8 m a 1,4 m. Prądy pływowe mogą osiągać duże prędkości, szczególnie w cieśninach między wyspami i w kanałach prowadzących do lagun.

Archipelag Seszeli dzieli się na dwa zespoły wysp, których głównym wyróżnikiem jest pochodzenie. Wyspy Wewnętrzne są granitowymi szczyta-

Krab – mieszkaniec przybrzeżnych piasków

mi podwodnego masywu. Natomiast Wyspy Zewnętrzne są fragmentami raf wynurzających się ponad powierzchnię oceanu.

Wulkaniczne Wyspy Wewnętrzne są większe od wysp koralowych, mają urozmaiconą wyżynno-górzystą rzeźbę terenu, płaskie wybrzeża. Największe z nich to: Mahé (wymiary: 27 na 10 km), Praslin (wymiary: 12 na 5 km), Silhouette, La Digue. Wnętrza wysp są górzyste, w ich krajobrazie dominują potężne, nagie skały. Wzniesienia mają strome zbocza, większość z nich ma spadek nie mniejszy niż 20 stopni. W centralnej części wyspy Mahé znajduje się najwyższy szczyt Seszeli – Morne Seychellois o wysokości 905 m n.p.m. Pozostałe wyspy mają niższe wysokości: Praslin – 340 m n.p.m., La Digue – 333 m n.p.m., Silhouette – 750 m n.p.m. Wszystkie granitowe wyspy Seszeli urozmaicone są niewielkimi, pojedynczymi równinami, leżącymi między masywami górskimi.

Pomimo dużych opadów, ilość wód powierzchniowych jest niewielka co wynika z wielkości i rzeźby terenu wysp. Rzeki na wyspach są krótkie, mają charakter potoków z licznymi wodospadami i progami, płyną szybkim nurtem, są obfite w wody.

Koralowe Wyspy Zewnętrzne powstały na niezbyt głęboko zanurzonych wzniesieniach stożków wulkanicznych. Większość z nich np. Amiranty, Farquhar, Aldabra ma kształt atoli. Wyspy te są słabo zaludnione lub bezludne. Wartość opadów wynosząca rocznie około 1600-1800 mm jest wystarczająca dla rozwoju życia. Jednak rzeźba terenu i niewielki rozmiar atoli powodują występowanie niedoboru wody. Łatwo przepuszczalne podłoże sprawia, że wody deszczowe szybko wsiąkają, pod powierzchnią są często słone.

Owoce palmy coco de mer

Przedstawiciel bogatego świata owadów

Przedstawiciel bogatego świata ptaków seszelskich

Żółw seszelski

Korzystny klimat, wysokie opady, stałe temperatury i brak pory suchej sprawia, że roślinność Seszeli ma bardzo dobre warunki do rozwoju, mimo słabej jakości gleb. Brzegi większości wysp są porośnięte gajami palmy kokosowej, w wielu miejscach rosną również lasy namorzynowe. Wnętrza wysp zajmuje wilgotny las równikowy, w którym występują gatunki endemicznej flory i fauny. Wśród drzew użytkowych rosną liczne odmiany drzew przyprawowych, a także mahoniowce i hebanowce (rosnące w wyższych partiach wysp). Poza drzewami w lasach rosną rozmaite krzewy, porośla oraz liany. Ogółem lasy zajmują 18% powierzchni. Na wyspach żyją setki gatunków ptaków lądowych i morskich pełnopłetwych i rurkonosych, flamingi, papugi, mewy, rybitwy.

Flora w Vallée de Mai

Tylko na dwóch wyspach na świecie, położonych w archipelagu Seszeli – Praslin i Curieuse – rośnie unikatowa w skali świata palma seszelska, znana także jako lodojca seszelska lub kokos morski (*coco de mer*). Na wyspie Praslin utworzony został w 1979 roku park narodowy. W jego skład wchodzi istniejący już od 1966 roku rezerwat Vallée de Mai utworzony w celu ochrony naturalnego lasu palmowego zachowanego w prawie pierwotnym stanie. Główną osobliwością rezerwatu jest palma *coco de mer*. Oprócz niej na chronionym obszarze występują

Łodzie turystyczne będące podstawą transportu między sąsiadującymi wyspami

Wybrzeże wyspy Praslin w czasie odpływu

Krajobraz z budynkami o tradycyjnej architekturze

endemiczne gatunki innych palm oraz fauny: czarnej papugi, brązowego gekona, seszelskiej bilbyle, niebieskiego gołębia.

Lodoicja seszelska jest rośliną jednopienną. Niektóre jej okazy mają po kilkaset lat i mierzą do 40 metrów wysokości. Palma ma charakterystycznie ukształtowany owoc zawierający najcięższe na świecie nasienie, którego waga dochodzi nawet do 25 kg, a kształt przypomina ogromną bułkę z przedziałkiem o średnicy 0,5 m. Lodoicja nie mogła się rozprzestrzeniać, ponieważ jej ciężki owoc tonie. Niektórym owocom udawało się dostać dzięki prądom morskim na Malediwy ze względu na to, iż były puste w środku, jednak nie mogły wykiełkować.

Powierzchnia rezerwatu Vallée de Mai jest stosunkowo niewielka, wynosi 19,5 ha, i wynika z obszaru występowania *coco de mer*. Obecnie ochrona tego terenu skupia się na monitorowaniu: pożarów – tworzeniu planów zabezpieczenia przed nimi oraz planowania reagowania w przypadku, gdy się pojawią, zachowania turystów – ochronie drzew przed niszczeniem i ochronie nasion przed kradzieżą i nielegalną sprzedażą. Rezerwat w 1983 roku wpisano na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Palma jest jednym z elementów godła Seszeli.

Fauna w atolu Aldabra

Archipelag Aldabra jest położony w grupie Wysp Zewnętrznych. Składa się z atolu Aldabra i Cosmoledo oraz wysp Assumption i Astove. Atol Aldabra złożony jest z czterech głównych wysp zbudowanych z wapienia koralowego, oddzielonych wąskimi przejściami, otaczających dużą płytką lagunę. Laguna zawiera wiele mniejszych wysp, a cały atol otoczony jest zewnętrzną rafą. Jest jednym z największych na świecie atolów, a także doskonałym przykładem ekosystemu wyspy oceanicznej, w którym procesy ewolucyjne są widoczne w bogatej faunie i florze. Ze względu na trudny dostęp, a co za tym idzie izolację, jest jednym z najważniejszych siedlisk przyrodniczych na świecie, ponieważ jest naturalnym laboratorium do naukowych badań procesów ewolucyjnych i ekologicznych. Izolacja atolu pozwoliła na ewolucję endemicznej flory i fauny – atol stanowi schronie-

nie dla ponad 400 endemicznych gatunków i podgatunków (w tym kręgowców, bezkręgowców i roślin). Ze względu na minimalną ingerencję człowieka procesy ekologiczne można wyraźnie zaobserwować w ich pełnej złożoności.

Największą populację stanowią żółwie lądowe, olbrzymy, których liczba wynosi ponad 100 tys. osobników, a waga dochodzi do 500 kg. Istnieją również ważne populacje hodowlane zagrożonych gatunków żółwi: zielonych i szylkretowych.

Oprócz żółwi atol jest siedliskiem wielu gatunków jaszczurek, jednych z największych na świecie nietoperzy, licznych ptaków, w tym pustułka seszelskiej – gatunek małego ptaka drapieżnego, Aldabra drongo (*dicrurus aldabrnus*) – czarnego ptaszka z czerwonym okiem, który żeruje w lasach namorzynowych i gęstych zaroślach, syczka seszelskiego – zagrożonego wyginięciem ptaka z rodziny puszczykowatych, flaminga oceanicznego. W wodach oceanu żyją rekiny, wiele gatunków ryb, małży i krabów. Ogółem wyspy są ojczyzną co najmniej 15 gatunków ptaków, 3 ssaaków, 30 gadów i płazów oraz kilkuset gatunków ślimaków, owadów, pajęczków i innych bezkręgowców, które nie występują nigdzie indziej. W wodach żyje 900 gatunków ryb, spośród których jedna trzecia jest powiązana

z rafami koralowymi. Różnorodność życia oceanicznego i wyspiarskiego, siedliska raf koralowych, traw morskich, manganowców, tworzą barwny krajobraz o dużych walorach estetycznych.

Turystyka na terenie atolu Aldabra jest ograniczona i dokładnie kontrolowana. Ochrona ekosystemu skupia się na monitorowaniu i zapobieganiu stałym zagrożeniom stwarzanym przez inwazyjne gatunki obce, zmiany klimatu i wycieki ropy naftowej,

której wydobywanie wzrasta w całym regionie. Jest to ścisły rezerwat przyrody wpisany w roku 1982 na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Fotografie: Elżbieta Pryłowska-Nowak i Fotolia

LITERATURA

- Aldabra Atol, World Heritage Convention, <https://whc.unesco.org/en/list/185/>, odczyt z 2 sierpnia 2018 roku
- Encyklopedia Geograficzna Świata: Afryka. Wydawnictwo OPRES Kraków 1997
- Pływy morskie, Wikipedia, https://pl.wikipedia.org/wiki/P%C5%82ywy_morskie, odczyt z 2 sierpnia 2018 roku
- Seszele, Wikipedia, <https://pl.wikipedia.org/wiki/Seszele>, odczyt z 2 sierpnia 2018 roku
- The Seychelles islands. Another world, <http://www.seychelles.travel/en/>, odczyt z 2 sierpnia 2018 roku
- Vallée de Mai Nature Reserve, World Heritage Convention, <https://whc.unesco.org/en/list/261/>, odczyt z 2 sierpnia 2018 roku

